

**МЕТОД СКАФФОЛДИНГУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОД
ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ АВТОНОМНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ
З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Арістова Наталія Олександрівна,
д.пед. н., професор
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна
Гусак Юлія Анатоліївна,
аспірантка
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Вступ. Потреба формування в учнів закладів загальної середньої освіти освітньої автономності зумовлюється певними економічними і соціально-інформаційними перетвореннями, які відбуваються в сучасному глобалізованому суспільстві загалом і в українському суспільстві зокрема. Наявність у випускників закладів загальної середньої освіти високого рівня освітньої автономності надає їм змогу виявляти ініціативність, відповідальність, самостійність і незалежність мислення до розв'язання завдань різного рівня складності, готовність брати активну участь у всіх сферах життя суспільства, що сприяє їхній швидкій адаптації до мінливих умов сьогодення.

Мета дослідження полягає у висвітленні особливостей застосування методу скаффолдингу до формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти на заняттях з англійської мови.

Матеріали та методи. Досягнення мети потребувало застосування теоретичних методів дослідження, а саме: аналіз і синтез, узагальнення й інтерпретація отриманих результатів.

Результати та обговорення. Проблема застосування інноваційних форм організації, технологій, методів, прийомів і засобів навчання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти широко висвітлюється в наукових

працях С. Алексєєвої, О. Барановської, С. Бондар, І. Воротникової, О. Горошкіної, Л. Калініної, С. Литвинової, О. Малихіна, О. Онопрієнко, О. Пометун, Р. Попова, В. Редька, В. Рогової, О. Рудої, В. Снегірьової, О. Топузова, О. Фідкевич, Л. Шелестової. Проте, особливої уваги потребує вивчення практичного досвіду українських і зарубіжних учених щодо формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти на заняттях з англійської мови шляхом застосування інноваційних методів навчання.

У контексті нашого дослідження під освітньою автономністю розглядаємо «здатність і готовність здобувачів освіти різного рівня (у тому числі й учнів загальної середньої освіти) вчитися самостійно, брати активну участь у плануванні, організації, контролі й оцінюванні власної освітньої діяльності, а також аргументовано висловлювати власне ставлення до освітнього процесу загалом і власної освітньої діяльності зокрема» [3, с. 47]. Структуру освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти на нашу думку, становлять такі невіддільні компоненти, як уміння навчатися впродовж життя, критичне й аналітичне мислення, здатність аналізувати й адекватно оцінювати інформацію, креативність, уміння самостійно виявляти проблеми й знаходити оптимальні рішення до їх розв'язання, здатність до рефлексії. Тобто, освітня автономність пов'язана з мисленням високого рівня (критичне мислення, креативне мислення, аналітичне мислення), а рівень її сформованості безпосередньо впливає на те, наскільки самостійно і незалежно учні знають і вміють здобувати нові знання, уміння та навички, застосовувати їх на практиці, а також успішно розв'язувати нестандартні або складні завдання в реальному житті. Зважаючи не це, вважаємо, що методи навчання мають забезпечувати ефективний розвиток усієї сукупності виокремлених компонентів досліджуваного нами феномена загалом та кожного окремого структурного компонента зокрема.

На основі узагальнення практичного досвіду українських і зарубіжних науковців щодо вдосконалення освітнього процесу в закладах загальної

середньої освіти, поряд із такими методами навчання, як аналіз конкретних ситуацій, індивідуальні і групові освітні проекти, ігрові методи навчання, одним із ефективних методів формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти визначено метод скаффолдингу.

У зарубіжній науково-педагогічній літературі можна знайти різні підходи до трактування змісту і сутності поняття «метод скаффолдингу», а саме:

- спосіб взаємопов'язаної діяльності між учителем та учнями, за якою вчитель спочатку допомагає учням розв'язати певну проблему (як приклад), а потім залучає учнів до знаходження самостійних способів розв'язання проблем різного рівня складності [9];

- процес, під час якого учням надається підтримка доти, доки вони не зможуть самостійно застосовувати здобуті навички та стратегії на практиці [8];

- метод навчання, застосування якого передбачає надання певної підтримки учням під час вивчення ними нового освітнього матеріалу або засвоєння нових навичок [7].

Маємо додати, що основний принцип застосування методу скаффолдингу можна сформулювати наступним чином, а саме: «Я роблю. Ми робимо. Ти робиш» [7]. Це означає, що спочатку вчитель наводить учням приклади виконання завдань, потім учні намагаються виконати певне завдання разом. І лише після спільного виконання завдання, кожен учень починає виконувати завдання самостійно. Більш того, аналіз науково-педагогічної літератури показує, що до безперечних переваг застосування методу скаффолдингу в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти вчені відносять наступні, а саме: покращення взаємодії між учителем та учнями, забезпечення активної участі учнів в освітньому процесі, виконання посильних завдань (у межах зони найближчого розвитку учня), урахування індивідуально-психологічних й індивідуально-типологічних особливостей учнів, розвиток в учнів пізнавального інтересу і навичок самостійного засвоєння теоретичних знань, формування освітньої автономності учнів шляхом розвитку ініціативності, відповідальності і самостійності тощо [1; 4-9].

До прикладів застосування методу скаффолдингу на заняттях з англійської мови в закладах загальної середньої освіти (у тому числі й у старшій профільній школі) можна віднести прийом попереднього опрацювання певного лексичного матеріалу з теми, яка вивчається; прийоми візуалізації освітнього матеріалу (застосування таблиць, графіків, презентацій, відео тощо); прийом «Закінчи речення», прийом «Drilling», прийом «Відкриті і закриті питання» тощо.

Висновки. Отже, під скаффолдингом розуміємо такий метод навчання, який надає вчителю змогу поступово зменшувати надання учням підтримки й сприяти їхньому самостійному набуттю знань, умінь і навичок. А мета його застосування полягає в розвитку здатності учнів самостійно, автономно і незалежно досягати позитивних результатів у навчанні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеєва С. В., Арістова Н. О., Малихін О. В., Попов Р. А. (2022). Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. *Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка», 1(1)*, С. 339–347. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1\(1\)-339-347](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1(1)-339-347)
2. Гусак Ю. А. (2023). Традиційні й інноваційні методи формування освітньої автономності учнів закладів загальної середньої освіти. *Освіта. Інноватика. Практика, 11(10)*, С. 30–35. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i10-005>
3. Гусак Ю. А. (2023). Сучасні підходи до розуміння змісту і сутності поняття «освітня автономність». *Освіта. Інноватика. Практика, 11(6)*, С. 44-48. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i6-007>
4. Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексеєва С. В. Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час: методичні рекомендації. Київ. Інститут педагогіки НАПН України. 2023. 59 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739694/>

5. Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В. *Індивідуалізація навчання в закладах загальної середньої освіти: концепція, методологія, дидактичні умови*. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2023 рік .Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка. С. 29–30. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739309/>
6. Фідкевич О., Снегірєва В. (2023). Скафолдинг у системі методів багатомовної освіти. *Український Педагогічний журнал*, 2, 107–114. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-107-114>
7. Grand Canyon University. (2023). What is Scaffolding in Education and How Is It Applied? Available at <https://www.gcu.edu/blog/teaching-school-administration/what-scaffolding-in-education-how-applied>
8. Rosenshine B. & Meister C. (1992). The use of scaffolds for teaching higher-level cognitive strategies. *Educational Leadership*, 49(7), 26–33. URL: <https://www.formapex.com/telechargementpublic/rosenshine1992a.pdf>
9. Sager R. (June 30, 2021). What is Scaffolding in Education? Available at <https://www.weareteachers.com/what-is-scaffolding-in-education/>